



## Agenda

### Vergadering van de commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV)

dinsdag 1 april 2025 van 14:00 tot 14:15

*locatie:* commissiekamer 3

*soort vergadering:* regulier

*agendastatus:* **definitief**

#### 1. Vaststellen agenda

- **Bijlagen**

- Agenda

#### 2. Ontwikkeling van de mestproductie

Brief van de minister van LNV van 6 maart 2025 (36618, J)

##### **Inbreng schriftelijk overleg**

- **Ambtelijke toelichting**

Beslispunt

- Welke fracties wensen heden inbreng te leveren voor schriftelijk overleg naar aanleiding van de brief van 6 maart 2025 (36618, J)?

Toelichting

- De commissie heeft op 18 maart jl. besloten de status van toezegging [T03947](#) als **voldaan** aan te merken en op 1 april 2025 gelegenheid te bieden tot het leveren van inbreng voor schriftelijk overleg.

- **Bijlagen**

- Wet wijziging Meststoffenwet in verband met de maximale mestproductie (36.618); brief van de minister van LNV over toezegging Informeren voortgang van de ontwikkeling van de mestproductie (T03947) (EK, J)

#### 3. Verhouding landelijke beëindigingsregelingen en de Wet dieren

Verslag schriftelijk overleg (36600 XIV, N)

##### **Inbreng nader schriftelijk overleg**

- **Ambtelijke toelichting**

Beslispunt

- Welke fracties wensen heden inbreng te leveren voor nader schriftelijk overleg?

Toelichting

- De commissie heeft op 18 maart jl. besloten de status van toezegging [T03811](#) als **voldaan** aan te merken en op 1 april 2025 gelegenheid te bieden tot het leveren van inbreng voor nader schriftelijk overleg.

- **Bijlagen**

- Begrotingsstaten Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur en Diergezondheidsfonds 2025 (36.600 XIV); verslag van een schriftelijk overleg met de minister van LNVN over reactie op toezeggingen T03811 over de wet dieren in verhouding tot landelijke beëindigingsregelingen en T03841 over stoppen met het gebruik van glyfosaat (EK, N)

#### 4. **Onderzoek 'Veehouderij en gezondheid omwonenden' - VGO-III**

Brief van de ministers van LNVN en VWS van 7 maart 2025 (28973/29683, O)

##### **Inbreng schriftelijk overleg**

- **Ambtelijke toelichting**

Beslispunt

- Welke fracties wensen heden inbreng te leveren voor schriftelijk overleg naar aanleiding van de brief van 7 maart 2025 (28973/29683, O)?

Toelichting

- De commissie heeft op 18 maart jl. besloten de status van toezegging [T02664](#) als **voldaan** aan te merken en op 1 april 2025 gelegenheid te bieden tot het leveren van inbreng voor schriftelijk overleg.
- Ter informatie opgenomen: Beantwoording Tweede Kamervragen over Veehouderij en Gezondheid Omwonenden (VGO-III), brief ministers LNVN en VWS 14 maart 2025 (Aanhangsel van de Handelingen 2024-2025, 1632).

- **Bijlagen**

- Dierziektebeleid (29.683), Toekomst veehouderij (28.973); brief van de minister van LNVN en de minister van VWS over het aanbieden van het eindrapport Veehouderij en Gezondheid Omwonenden (VGO-III) en toezegging Toesturen onderzoeken ten aanzien van fijnstof en ammoniak (T02664) (EK 28.973 / 29.683, O)
- Adviesaanvraag van de minister van VWS aan de Gezondheidsraad inzake gezondheidsrisico's voor omwonenden van veehouderijen, in het bijzonder geitenhouderijen (4 februari 2025)
- Veehouderij en gezondheid omwonenden. Actualisatie epidemiologische studies 2014-2019. Onderzoek naar longontstekingen rond geitenhouderijen 2018-2024. (VGO-III) (RIVM 2024, 124 p.)

---

- Dierziektebeleid (29.683), Toekomst veehouderij (28.973); Vragen van de leden Podt (D66) en Paulusma (D66) aan de Ministers van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur en van Volksgezondheid, Welzijn en Sport over gezondheidsrisico's van omwonenden van geitenhouderijen (antwoorden ontvangen op 14 maart 2025) (Aanhangsel van de Handelingen 2024-2025, nr. 1632)

#### 5. **Toezegging T03843**

Verslag nader schriftelijk overleg (36410 XIV/28286, O)

##### **Bespreking verslag nader schriftelijk overleg en status toezegging T03843**

- **Ambtelijke toelichting**

Beslispunten

- Wenst u naar aanleiding van het verslag nader schriftelijk overleg ( [36410 XIV/28286, O](#)) de status van toezegging [T03843](#) (thans: deels voldaan) te wijzigen?
- Geeft het verslag nader schriftelijk overleg aanleiding over te gaan tot een volgende ronde nader schriftelijk overleg of wenst u het verslag voor kennisgeving aan te

nemen?

### Toelichting

- De commissie heeft op 2 juli 2024 besloten de minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN) te vragen de Kamer zo spoedig mogelijk te informeren over de stand van zaken met betrekking tot de nakoming van toezegging T03843, die op 12 maart 2024 is gedaan door de toenmalige minister voor Natuur en Stikstof (met deadline 1 juli 2024).
- De minister van LVVN heeft op 19 juli 2024 per brief gereageerd ([36410 XIV/28286, M](#)) en vervolgens heeft de commissie op 10 september 2024 naar aanleiding van deze brief besloten op 24 september 2024 gelegenheid te geven voor het leveren van inbreng voor nader schriftelijk overleg.
- Bij brief van 13 november 2024 ([36410 XIV/28286, N](#)) heeft de staatssecretaris van LVVN op de vervolgvragen van 2 oktober 2024 gereageerd. Naar aanleiding daarvan heeft de commissie op 26 november 2024 de status van toezegging T03843 gewijzigd van 'openstaand' in "deels voldaan". Tevens besloot de commissie deze toezegging te betrekken bij de behandeling van de begroting LVVN en Diergezondheidsfonds 2025 (36600 XIV).
- Op 28 januari 2025 is inbreng geleverd voor een volgende vragenronde over (de status) van toezegging T03843. De reactie daarop ([36410 XIV/28286, O](#)) staat vandaag ter bespreking geagendeerd.
- Tijdens het debat over de begroting LVVN en Diergezondheidsfonds 2025 op 18 februari jl. heeft de staatssecretaris van LVVN naar aanleiding van een vraag van het lid Visseren-Hamakers (PvdD) toegezegd ([T03984](#)), een brief aan de Kamer te sturen met betrekking tot de handhaving van de uitgewerkte norm ex artikel 1.6 Besluit houders van dieren wanneer het tijdpad bekend is. Het ministerie van LVVN heeft desgevraagd laten weten ernaar te streven binnen de voor deze toezegging geldende deadline (1 juli 2025) te reageren.

### Tweede Kamer

- Op 3 december 2024 heeft de Tweede Kamer een brief ontvangen over verlaging van de beschermde status van de wolf ([TK 33576, 404](#)).
- De staatssecretaris van LVVN heeft op 17 december 2024 de Landelijke Aanpak Wolven aan de Tweede Kamer aangeboden ([TK 33576, 405](#)).
- Op 25 maart jl. is in de Tweede Kamer een plenair debat gehouden over de wolf. Het debat kunt u terugkijken via [deze link](#).

### Toezegging [T03843](#)

Op 12 maart 2024 gedaan door de minister voor Natuur en Stikstof (deadline 1 juli 2024)  
De minister voor Natuur en Stikstof zegt de Kamer, naar aanleiding van een vraag van het lid **Visseren-Hamakers** (PvdD), toe voor de zomer dit jaar met de Kamer te delen op welke wijze wordt beoogd nadere invulling te geven aan de open norm voor het houden van dieren ([artikel 1.6 van het Besluit houders van dieren](#)), meer in het bijzonder over de bescherming van vee dat buiten wordt gehouden.

### Toezegging [T03984](#)

Op 18 februari 2025 gedaan door de staatssecretaris van LVVN (deadline 1 juli 2025)  
De staatssecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur zegt naar aanleiding van een vraag van het lid **Visseren-Hamakers** (PvdD) toe, een brief aan de Kamer te sturen met betrekking tot de handhaving van de uitgewerkte norm ex [artikel 1.6 van het Besluit houders van dieren](#) wanneer het tijdpad bekend is.

- Dierenwelzijn (28.286), Begrotingsstaten Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en Diergezondheidsfonds 2024 (36.410 XIV); verslag van een nader schriftelijk overleg met de staatssecretaris van LNVN over het wolvenbeleid in Nederland en de status van toezegging Nadere invulling art. 1.6 Besluit houders van dieren (T03843) (EK 36.410 XIV / 28.286, O)
- Dierenwelzijn (28.286), Begrotingsstaten Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en Diergezondheidsfonds 2024 (36.410 XIV); verslag van een nader schriftelijk overleg met de staatssecretaris van LNVN over het Besluit houders van dieren en de Wet dieren in verhouding tot landelijke beëindigingsregelingen (EK 36.410 XIV / 28.286, N)
- Dierenwelzijn (28.286), Begrotingsstaten Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en Diergezondheidsfonds 2024 (36.410 XIV); verslag van een schriftelijk overleg met de minister van LNVN over stand van zaken toezeggingen over nadere invulling art. 1.6 Besluit houders van dieren en toezicht veehouderijbedrijven (EK 36.410 XIV / 28.286, M)

- 
- Toezegging Brief over handhaving uitgewerkte norm ex art. 1.6 Besluit houders van dieren (36.600 XIV) (T03984)
  - Toezegging Nadere invulling art. 1.6 Besluit houders van dieren (36.410 XIV) (T03843)

## 6. COM(2025)106

Voorstel voor een Richtlijn tot wijziging van Richtlijn 92/43/EEG van de Raad wat betreft de beschermingsstatus van de wolf (*Canis lupus*)

### Procedure

#### ● **Ambtelijke toelichting**

##### Beslispunt

- Wenst u het voorstel voor een richtlijn tot wijziging van de Habitatrichtlijn (92/43/EEG) in behandeling te nemen?

##### Toelichting

- Op 7 maart heeft de Europese Commissie een voorstel gepubliceerd tot wijziging van de Habitatrichtlijn (Richtlijn inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (92/43/EEG)) voor wat betreft de beschermde status van de wolf (COM(2025)106).
- In voorstel COM(2025)106 wordt de beschermde status van de wolf verlaagd door de wolf te verplaatsen van Bijlage IV naar Bijlage V bij de Habitatrichtlijn. Hiermee wordt de beschermde status van de wolf onder de Habitatrichtlijn in lijn gebracht met het aangepaste Verdrag van Bern dat op 7 maart 2025 in werking is getreden.
- Op 18 maart jl. besloot de commissie het voorstel COM(2025)106 vandaag voor procedure te agenderen. Subsidiariteitstermijn is gesteld op 14 mei 2025.

#### ● **Bijlagen**

- COM(2025)106 - Voorstel voor een Richtlijn tot wijziging van Richtlijn 92/43/EEG van de Raad wat betreft de beschermingsstatus van de wolf (*Canis lupus*)

- 
- Richtlijn 92/43/EEG inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (Habitatrichtlijn)
  - Natuurbeleid (33.576); brief regering; Voorstel Europese Commissie aanpassing beschermde status wolf (TK, 419)
  - European Parliament Environment Committee should prioritise urgency procedure for changing conservation status of wolves (Agence Europe d.d. 20 maart 2025)
  - EU-stroomschema's

## 7. Onderdelen van de Klimaatnota 2024 die zien op de bijdrage van de landbouwsector aan klimaatdoelen

Brief van de minister van KGG van 24 oktober 2024 over de Klimaatnota 2024 (32813, BE)

### Bespreking

#### ● **Ambtelijke toelichting**

##### Beslispunt

- Welke fracties wensen vandaag inbreng te leveren voor schriftelijk overleg (met de ministers van KGG en LVVN) over die onderdelen van de Klimaatnota 2024 (32813, BE) waarin wordt ingegaan op de bijdragen van de landbouwsector aan de klimaatdoelen?

##### Toelichting

- In de bij brief van 24 oktober 2024 ([32813, BE](#)) door de minister voor Klimaat en Groene Groei aan de Kamer aangeboden Klimaatnota 2024 is naar aanleiding van toezegging [T03786](#) (*Rapporteren bijdragen landbouwsector aan klimaatdoelen in Klimaatnota*) ingegaan op de bijdragen van de landbouwsector aan de klimaatdoelen. In dit verband kan worden verwezen naar paragraaf 2.5 van de Klimaatnota 2024 (Landbouw en landgebruik, blz. 44 e.v.).
- De commissie EZ/KGG heeft de brief van 24 oktober 2024 (32813, BE) op 5 november jl. voor kennisgeving aangenomen, toezegging T03786 als deels voldaan aangemerkt en besloten in te gaan op het aanbod van de Raad van State voor een technische briefing over diens beschouwing over het concept van de Klimaatnota 2024. De briefing heeft plaatsgevonden op 21 januari 2025 van 17:00 - 18:00 uur. De brief van 24 oktober, de Klimaatnota 2024 en de Korte aantekeningen EZ/KGG van 5 november 2024 zijn ter informatie toegevoegd.
- Op 26 november 2024 heeft de commissie LNV op verzoek van het lid Kluit(GL-PvdA) besloten de Klimaatnota 2024 (32813, BE) te agenderen aangezien in de nota is ingegaan op de bijdragen van de landbouwsector aan de klimaatdoelen.
- Op 17 december jl. besloot de commissie LNV om na de technische briefing van de Raad van State over diens beschouwing over het concept van de Klimaatnota 2024 - die zal plaatsvinden op 21 januari 2025 - inbreng te leveren voor schriftelijk overleg.
- Tevens besloot de commissie op 17 december op verzoek van het lid Kluit (GL-PvdA) het derde advies van de Wetenschappelijke Klimaatraad (WKR) over '*Boeren in een veranderend klimaat*' te betrekken het schriftelijk overleg over de Klimaatnota 2024 (het WKR-advies is opgenomen bij dit agendapunt). De WKR heeft op 30 januari 2025 per mail laten weten graag bereid te zijn om in een openbaar gesprek met de leden van de commissie EZ/KGG en/of LNV een toelichting te geven op het advies.
- Op 4 februari 2025 heeft de commissie besloten de inbrengdatum van dit agendapunt te verschuiven tot na het gesprek met WKR over '*Boeren in een veranderend klimaat*'. Dat gesprek heeft plaatsgevonden op dinsdag 25 maart 2025, 17 - 18 uur: [videolink gesprek WKR](#).

#### ● **Bijlagen**

- Kabinetsaanpak Klimaatbeleid (32.813); brief van de minister van KGG over Klimaatnota en Energienota 2024 (EK, BE)
- Klimaatnota 2024 (Ministerie van KGG, oktober 2024, 140 p.)
- Boeren in een veranderend klimaat. Briefadvies over klimaat en landbouw (WKR-advies, 11 december 2024, 37 p.)
- dinsdag 5 november 2024, commissie Economische Zaken / Klimaat en Groene Groei

(EZ/KGG)

- Kabinetsaanpak Klimaatbeleid (32.813)

## 8. Emissieramingen luchtverontreinigende stoffen 2025

Pbl-publicatienummer 5494

### Bespreking

#### ● Ambtelijke toelichting

##### Beslispunten

- Wenst u naar aanleiding de Pbl-publicatie *Emissieramingen luchtverontreinigende stoffen 2025* in schriftelijk overleg te treden over **onderwerpen die behoren tot of raken aan de commissie LNV (bijv. stikstofdepositie op de natuur)**?
- Zo ja, wanneer en met welke bewindspersonen?

##### Toelichting

Op 18 maart jl. besloot de commissie de Pbl-publicatie *Emissieramingen luchtverontreinigende stoffen 2025* voor de volgende vergadering te agenderen.

#### ● Bijlagen

- Emissieramingen luchtverontreinigende stoffen 2025 (Pbl, maart 2025, 155 p.)
- Beleidsoverzicht en factsheets beleidsinstrumenten, achtergronddocument KEV 2024 en ERL 2025 (Pbl, 6 maart 2025, 528 p.)

## 9. Mededelingen en informatie

#### ● Ambtelijke toelichting

##### **A - Verzoek om voorlichting aan de Raad van State over rekenkundige ondergrens**

De Tweede Kamer heeft de regering eind 2023 in de motie-Holman c.s. ( [TK 30252, 133](#) ) verzocht om bij de vraag of voor een project vanwege de stikstofdepositie van dat project een natuurvergunning en dus een passende beoordeling nodig is, voortaan een rekenkundige ondergrens van 1 mol per hectare per jaar te hanteren, onder voorbehoud van een positief advies van de Raad van State. Onlangs vroeg de Tweede Kamer in de motie-Flach ( [TK 35334, 353](#) ) om in het verzoek om voorlichting de vraag mee te nemen of de rekenkundige ondergrens ook kan worden toegepast bij de passende beoordeling.

De Ministeriële Commissie Economie en Natuurherstel (MCE&N) heeft op 11 maart jl. ingestemd met het op grond van [artikel 21a van de Wet op de Raad van State](#) vragen van voorlichting aan de Afdeling advisering van de Raad van State over mogelijkheden tot de introductie van een wetenschappelijk onderbouwde rekenkundige ondergrens voor stikstofdepositie van 1 mol per hectare per jaar. Met haar brief van 18 maart 2025 ( [EK 35334, CA](#) ) heeft de minister van LNV de Kamer hierover geïnformeerd.

De Tweede Kamer heeft op 20 februari 2025 het expertoordeel van Arthur Petersen en peer reviews ontvangen ( [TK 35334, 334](#) ).

##### Signaleringen Tweede Kamer documenten:

##### **B - Inhoudelijke voortgang stikstofplan voortgang Ministeriële Commissie Economie en Natuurherstel (MCE&N)**

Bij brief van 21 maart 2025 aan de Tweede Kamer heeft de minister LNV ( [TK 35334/33576, 357](#) ) gereageerd op het verzoek om informatie over de voortgang van de Ministeriële Commissie Economie en Natuurherstel (MCE&N). De brief is een vervolg op de brief van 14 februari jl. ( [TK 35334, 332](#) ) en bevat een update over het proces waarlangs de MCE&N tot besluitvorming komt. In de brief wordt ingegaan op de stand van zaken in de vier sporen waarlangs de MCE&N tot een beleidspakket wil komen. Verder wordt uiteengezet hoe bestuurlijke en maatschappelijke partners hierbij worden betrokken. Het kabinet verwacht de Kamer dit voorjaar inhoudelijk te kunnen informeren over de voortgang van de MCE&N.

Per brief van maandag 31 maart 2025 (bijgevoegd) heeft de minister van LVVN gereageerd op het verzoek van de Tweede Kamer om geïnformeerd te worden wanneer de uitkomsten van de MCE&N precies bekend zullen zijn.

- **Bijlagen**

- Problematiek rondom stikstof en PFAS (35.334); brief van de minister van LVVN ter informatie over het verzoek aan de Raad van State om voorlichting rekenkundige ondergrens stikstofdepositie (EK, CA)
- brief aan de Raad van State met verzoek om voorlichting over rekenkundige ondergrens stikstofdepositie

---

- Reactie op verzoek om de Kamer te informeren wanneer de uitkomsten van de MCE&N bekend zijn, brief minister LVVN aan TK van 31 maart 2025

---

- Overzicht van nieuwe Europese wetsvoorstellen en mededelingen (21 maart – 28 maart 2025)
- Overzicht van nieuwe Europese wetsvoorstellen en mededelingen (14 maart – 21 maart 2025)
- Overzicht aanhangige gedelegeerde regelgeving

## 10. Rondvraag

## 11. Ter herinnering: openstaande correspondentie commissie LNV

- **Ambtelijke toelichting**

- *Hieronder is een overzicht van de openstaande correspondentie weergegeven (dit betreft brieven en wetgevingsverslagen).*
- *Een overzicht van wetsvoorstellen die bij de commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) in (schriftelijke) behandeling zijn, is via deze [LINK](#) te raadplegen.*
- *Een overzicht van LNV-wetsvoorstellen in behandeling bij de **Tweede Kamer** is te raadplegen via deze [LINK](#).*

Tabel uitklappen inklappen

Overzicht openstaande correspondentie en wetgevingsverslagen

| <u>Verzonden</u>                              | <u>Onderwerp + link</u>                                                                                                         | <u>Reactietermijn</u> | <u>Toelichting</u>                                                         |
|-----------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------|----------------------------------------------------------------------------|
| <b><u>CORRESPONDENTIE:</u></b>                |                                                                                                                                 |                       |                                                                            |
| 2025-03-25                                    | SO - Dieren in de veehouderij (motie 35746, G en toezegging T03706);<br>Link brief: <a href="#">35746/28286/31571/36600 XIV</a> | 2025-04-15            |                                                                            |
| 2025-03-05                                    | SO - Tiende Voortgangsrapportage Natuur (VRN);<br>Link brief: <a href="#">33576</a>                                             | 2025-03-28            | <i>Ambtelijk gerappelleerd (beantwoording verwacht eerste helft april)</i> |
| <b><u>WETGEVING:</u></b>                      |                                                                                                                                 |                       |                                                                            |
| Er zijn momenteel geen openstaande verslagen. |                                                                                                                                 |                       |                                                                            |

De griffier van de commissie,  
Warmolt de Boer